

Motion till riksdagen 2022/23:766

av **Daniel Helldén och Annika Hirvonen (båda MP)**

Förutsättningar att gå och cykla till Öland

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gående och cyklister ska kunna ta sig över Kalmarsund utan kostnad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta utreda möjligheten att förse Ölandsbron med ett tillägg för gående och cyklister och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Broförbindelsen mellan Öland och fastlandet har sedan 90-talet reserverats för motorfordonstrafik och sedan 2009 avgiftsbelagts för gående och cyklister. Trafikverket har sålunda stängt ned den cykel- och gångtrafik som tillhört Ölandsbrons naturliga flöden sedan bron öppnades 1972. Skälet var att lätta på den trafiksituation som förorsakats av att allt fler bilburna valt att ta sig till Öland. Initialt valde man att lösa överfarten för gående och cyklister genom en avgiftsfri bussförbindelse. Detta slutade dock Trafikverket med och idag har Trafikverket tagit sin hand ifrån den del av trafiken som numera i nationella planer och strategier ska öka: cykeltrafiken.

Det är samma utveckling som man kan se på vägnätet generellt när mötesfria två-plus-ett-vägar byggs. Utrymmet för gående och cyklister ersätts inte på ett tillfredsställande sätt av Trafikverket. Detta är problematiskt för utvecklingen av hållbara transporter och rimmar inte med de mål för ökad cykling som uttalats av både trafikutskottet och regeringen. Gör man en omDispositionering av befintligt vägutrymme till förmån för biltrafiken och trycker bort gång- och cykeltrafiken borde grundprincipen vara att den ersätts på ett fullgott sätt.

Nationellt och i riksdagen finns en enighet om att cyklandet ska öka. VTI fick 2021 i uppdrag av regeringen att ta fram förslag på mål knutna till 2035 som syftar till att öka cyklingen i hela landet. Uppdraget redovisades i maj 2022 och målet förutsätter en rimlig likvärdig behandling av cyklister från de nationella myndigheterna.

Som beskrivet löste Trafikverket resorna för cyklister fram till 2009 med en gratis cykelbuss där cyklister enkelt kunde transportera sig mellan brofästena utan avgift. När gratisbussen drogs in gick kringliggande kommuner ihop med en lokal aktör i en cykel-färja som tar ut motsvarande kollektivtrafiktaxa för att ta sig över sundet som cyklist. Samma sak gäller för gående. Färjan är en bra lokal satsning när den går men är i sin utformning inte en tillräcklig lösning. Frekvensen av cyklister var avsevärt större när den avgiftsfria cykelbussen fanns på plats. Runt 20 000–30 000 cyklister tog sig över bron med gratisbussen och endast 5 700 fanns kvar när bussen avgiftsbelades. När färjan tillkom steg antalet cyklister något igen, men avgifterna har ändå fått förödande konsekvenser för cyklingen till och från Öland.

Det finns en länsbuss som går över bron men den har enbart plats för några enstaka cyklar och fyller på intet sätt behovet. Färjan som märkligt nog finansieras lokalt och inte via nationella medel trafikerar endast sundet en del av året.

Detta går på tvärs mot våra nationella klimat-, miljö- och hälsomål. Sannolikt har både pendlare och turister bytt cykeln mot bilen och därmed försvåras möjligheten att öka cyklingens andel. Man har prioriterat bort en liten och enkel insats som gav ett stort mervärde för både turister, invånare och miljö. På flera andra ställen sköter Trafikverket överfarter för såväl cyklar som bilar med färjetrafik utan att ta ut en avgift. Men på Ölandsbron har man infört en cykeltull genom att först avgiftsbelägga cykelbussen och sedan hänvisa till en ännu dyrare båtöverfart.

Möjligheten att cykla får inte prioriteras bort på detta sätt. Cyklister ska inte missgynnas utan måste kunna ta sig kostnadsfritt över Kalmarsund, antingen genom att de tillåts att cykla på bron eller genom att det tillskapas en gratis buss- eller båtförbindelse med hög frekvens för gående och cyklister. Detta bör vara Trafikverkets ansvar.

Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gående och cyklister ska kunna ta sig över Kalmarsund utan kostnad.

Broalternativ

Det finns ett alternativ till dagens totalförbud för gående och cyklister som bör utredas. Genom en påhångsbro på den befintliga bron vore det möjligt att skapa utrymme för både gående och cyklister att fritt ta sig mellan Öland och fastlandet. Det existerar åtskilliga exempel på denna form av lösning runt om i världen, bland annat gång- och cykelbron i Nijmegen, i Nederländerna, som färdigställdes 2004. Detta bör därför utredas.

Det inte är brukligt att riksdagen pekar ut specifika objekt, men detta handlar mer om principen att Trafikverket borde ha utrett möjligheten att låta Öland behålla sin landförbindelse för gående och cyklister genom ett tillägg, i detta fall som en påhångsbro. Det är något som bör göras generellt och i detta sammanhang specifikt för Ölandsbron och är därmed föremål för ställningstagande för riksdagen. Det är en fråga om ett förhållningsätt till gång och cykel inom det nationella trafiksystemet och en fråga om en rättvis tillgång till landets transportvägar.

Därför bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta utreda möjligheten att förse Ölandsbron med ett tillägg för gående och cyklister.

Daniel Hellén (MP)

Annika Hirvonen (MP)